

Megjelen: hetenkint egyszer, csütörtökön.

A szerkesztő lakása: Pestvárosánál 6-ik szám alatt.

Előfizetési feltételek: Egész évre. 6 ft. | Félévre 3 ft. | Negyed évre 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és melléletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadó hivatalban. Kérjük az ígatusi díjakat az ígatusmunkával együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétethetnek.

Hirdetések díjai: a háromhasábos petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes beigtatásért 30 kr.

Kiadóhivatal: Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beeskerekben, hova az előfizetési pénzek és ígatusi díjak küldendők.

A főpásztor övéi között.

III.

Ezt követőleg főispán ő méltósága mondott egy elragadóan szép pohárköszöntést a suverain fejedelmi családból származó s fejedelmi családokkal vérokon Thurn-Taxis herceg ő fenségére, kiemelve magyar hazafias érzelmét, az érdeklődést hazánk sorsa iránt, a munkás részvétet közügyeink igazgatásában, szeretetét a magyar nép iránt, mit nemzeti nyelvünk elsajátítása által is tanusított. Váradytörvényszéki elnök, a távollevő hercegnére s kedves gyermekeire emelt lelkes éljenzés között poharat.

Ebéd után megmutatta a herceg vendégeinek gyönyörű lovait és házi műkincseit, mely utóbbiak között régiségre, értékre és művészi kivitelre nézve több igen becses darabot szemléltünk.

Május 12-dikén délutáni 5 órakor Lázárföldre folytatta a püspök úr bérmai körútját. — Kisérétében volt Thurn-Taxis herceg ő fensége, szeretet főispánunk ő méltósága, Bakalovits központi szolgabíró, és lapunk szerkesztője, Balás Frigyes, kik csak a lázárföldi díszes bevonulás után búcsúztak el a főpásztortól. Midőn a püspök úr még egyszer megköszöné a szívélyes vendégszeretet s fényes ovatókat, melyekben Torontálmegye közönsége részesíté, főispánunk ő méltósága körülbelül e következő örökké emlékeztető szép szavakat intézte a melyen meghatót főpaphoz: „Mint e megyében a világi hatalom legfőbb képviselője, kedves kötelességem volt a körünkbe érkezett püspök fogadtatásánál megtenni mindazt, amivel főpásztorunk tisztelt személyének s a kormányzatomra bizott káthol. nép egyházi főhatóságának tartozom. Népünk tanulására nyíltan óhajtottam megmutatni, hogy az egyház lelki hatalmát nagyrabecsülöm, s annak gyakorlóit s képviselőit legjobban egyetértésben akarom Torontálmegye jólétét s boldogulását előmozdítani.”

Lázárföldön május 13-án bérmai püspök úr ő méltósága s még az nap délután több fogat s számos banderialista által követve, papi kíséretével együtt átrándult Klekre, hol 14-én fejezte be apostoli körútját s egyházi ténykedését a közép-torontáli esperesi kerületre nézve. Kleken még egyszer s ismételtlen is meleg szavakkal emlékeztet meg Torontálmegyeről, a közép-torontáli esperességben élvezett sok lelki örömről, a közép-torontáli derék papságról s jó híveikről, köszönetet mondott Halász Frigyes kerületi esperesnek s Szentkláray

kerületi titkárnak, hogy ötlet bérma-utján követték és szolgálatára voltak.

Innen aztán püspök úr ő méltósága Katalinfalván s Magyar-Szent-Mártonon át, még az nap ebéd után Temesvárra távozott.

Gyenge vonásokkal s csakis vázlatosan jegyeztük itt fel a főpásztor megyénkben tartózkodásának s e tartózkodás örömteljes lefolyásának s üdvös eredményeinek mozzanatait.

Főpásztorunk magával vitte Torontálmegye közönségének jó emlékét, elvitte magával szíveinket, s állandó atyai szeretete, figyelme és pártfogása zálogául itt hagyta nekünk — mint mondá — a magáét.

Adjon az ég termékenyítő áldást az igékre, melyeket közönlünk elhintett; növelje hibeit igaz keresztényekké, növelje őket emberekké, a polgári és vallási erkölcsök bajnokaivá, a tudomány és felvilágosodás harczoaivá, az embertársi kölcsönös becsülés és a jóságos cselekedetek által igazolt hazafiság apostolaivá!

Beszélgünk ösztintén.

Multkori számunkban ígéretet tettünk, hogy a jelenlegi áradások okairól, de különösen bennünket leginkább érdeklő Tiszafolyónkról legközelebb koczázati fogunk néhány öszinte szót; ezt pedig annál is inkább kötelességünk jelenleg elmondani, mert, a mit mondani akarunk, nem új dolog, sőt több lapársunk szintén ez értelemben nyilatkozott, tehát egy okkal több, hogy az illetők, kik a Tisza szabályozását agyonszabályozták, vegyék figyelembe és akként segítsenek a dologon, ha t. i. azon, meg segíteni lehet.

Tehát minden tétovázás nélkül rá merünk mutatni azon, ugy szomszédainkban mint nálunk is, mindinkább megerősödő és mind tággabb körre találó közvéleményre, hogy a legközelebbi példátlanul magas vizállások egyenesen a helytelen, a czélnak meg nem felelő szabályozásban, illetve a mai gáttöltézési rendszerben találják az okot. — Tavaly még némi megnyugtatóssal volt és lehetett a szabályozási védelmi műveletekkel elégtelelen közönségre a tiszaszabályozási társulat tek. mérnökcarának azon indokolása, hogy az 1876. évi áradásnál európai kalamitással volt dolgunk, ama korszakot alkotó események egyikeivel (mint ők kifejezték), melyeket a víz-áradások krónikája más művelt népeknél chronologikus rendszerbe vont össze, hogy az ily áradáshoz a tiszaszabályozásnak semmi köze nem volt. — De ma?

Hic rhodus, hic salta! A mai árvíznek már van köze. A „Szegei Híradó“ mult vasárnapján számában megjelent főcikk írójának ott elmondott nézeteit (biztosíthatjuk mind a

t. mérnöki kart, mind a nevezett cikk íróját) osztják nálunk is teljesen; és osztja nem egy-két ember, nem egyedül azon réti birtokosok, a kiket az árvíz-kalamitások legközvetlenebb oldalról nem csupán érdekelnek, de sújtanak, hanem osztja általában mindenki, a kit a két évi vízveszedelem birt az azon thema felett: biztosítanak-e hát csakugyan bennünket a víz ellen a mai töltések; lehajthatjuk-e békeben fejünket a nyugalomra ezentul azon tudatban, hogy a mai vízvédelmi rendszer további fenntartása mellett nem következhet be reánk a végtélet?

A közvélemény emez aggályai előtt nem hunyhat többé szemet a t. mérnöki kar. A kérdést nem odázhatja el magától többé közömbösen, szakértői non chalance-al nem elég többé azt vetni oda érvül, hogy dilettánsokkal és laikusokkal van dolga, a kik annyit értenek a szabályozási ügyhöz, mint hajdu a harangöntéshez.

„Az idén nem volt európai vizkalamitás; a télen alig volt, csak a tavasz felé köszöntött be nagyobb havazás, azután pár heti esőzés, ennyi az egész. A Tisza maga nem is áradt valami jelentékenyen, csak mellékfolyói bomlottak meg egy kissé, jelesen a Maros, és mégis oly roppant víztömeg zudult reánk, hogy a tavalyi vízmagasságot nemcsak elérte, hanem meg is haladta egy hüvelykkel (már t. i. Szegeden, így írja a „Sz. H.“).

„Hát kérjük, erre mondjanak most már mérnöki kadenciát (folytatja tovább). Nyugtassanak meg bennünket, s eszalhatatlan szak-tudományuk bőséges tárházából merített érvekkel, mutassák ki újra, hogy ha a mostani magas árvíznek sem a tiszaszabályozás az oka, mi hát az oka? Mert mi az ideai árvíz után még inkább meg vagyunk győződve mindazoknak igazságáról, a kiket tavaly elmondottunk; ma még sötétebb színben látjuk a jövőt, mint egy év előtt, s a mi tavaly talán még inkább csak erős hit volt keblünkben, az ma már szilárd meggyőződés, hogy a jelenlegi vízszabályozási rendszer alapján és kivételben egyaránt hibás, s hogy e mellett Szeged városának s az egész tiszavölgy virágozó városainak, Magyarország legmagyarabb vidékének, előbb-utóbb menthetlenül tönkre kell mennie, el kell pusztulnia.”

„Az a senki által nem várt tény, hogy az ideai kedvező tél s egyáltalán rendkívüli körülmények font nem forgása dacára a víz a tavalyi magasságot érte el, megdöbbentő és végzetes. Azt látjuk ebből, hogy amely áradást tavaly a tiszaszabályozás szakértő védelmezői a megdöbbentő rendkívülség és szélsőségek rovására irtak, az ma már közönséges vízár, amely évről-évre ismétlődhetik; a rendkívüli vízár pedig majd az lesz, mely a mostani 2-3 lábbal fogja felülmúlni. Világos tehát, hogy ha csak némi nyugalommal akarunk nézni a jövő elé, nekünk már most mindenütt 30 lábnyi magasságra kell emelni töltéseinket; ez majd elég lesz egy-

két rendkívüli vízáradáshoz, s aztán megint haladhatunk föl a magas ég felé. Tehát a víz előrelátható, időnkénti emelkedésével verse-nyeznünk kell védgataink emelésében. Fatális, kétségbeesett verseny, amelyben előbb-utóbb mi bukunk el!”

„El kell buknunk okvetlenül, vagy elsöpri a Tisza Szegedet, vagy az örült küzdelemben anyagilag végkép tönkre kell mennünk! Ez csak idő kérdése.”

Ezeket írja mult vasárnap első cikkében a „Szegei Híradó“ s e nézetei azok, amelyek az itteni előkelő körökben is közhelyesséval találkoznak, tehát amelyeket a vásárhelyi hasonló természetű viszonyokra nekünk is alkalmaznunk kell.

Minket is csakugy fenyeget évről-évre a víz Damokles-kardja, mi is épen úgy ki vagyunk téve vagy az árvíz által bizonytalan időben bekövetkehető elpusztítás veszélyének, vagy az „örült küzdelemben“ anyagilag végkép tönkrejutásnak... Vagy... vagy...!

A mai töltésezési, illetve védelmi rendszernek továbbra is fenntartásával, két év tanúsága szerint, nem lehetünk biztosítva a vízveszedelem ellen.

Egy ilyen vízveszedelem pedig, amely reánk törhet, mitől isten örizzen, határunkra és városunkra sokkal végzetesebb, borzasztóbb kimenetelű lehet, sőt leend, mint lehetett volna évekkal ezelőtt, a szabályozási védtöltéseknek az egész tiszavonalon fölemelése előtt, amikor még a tiszai árterek tényleg meg voltak, s az ár, akármily rengeteg volt is, a felsőbb Tisza és mellékfolyói mentén megoszolhatott. Egy ily katasztrófa lefolyásáról áll lehet fogalmat alkotnunk magunknak. Ezt érzi, ezt tudja ma már itt mindenki; ezt nem szükséges sem bővebben részleteznünk, sem indokolnunk, mert tisztán, világosan áll mindnyájunk előtt.

De a vízvédelemnek mai módja, a töltés-vonalaknak oly roppant anyagi és pénzerővel, aminőt azok már a második évre kelve igényelnek, föltartása, javítása és jövőben fokozatosan a víz növekvő nagyságához mért emelése; nem is észszerű dolog többé. A roppant adóterhet nem bírhatja ki tovább az ármentesített földterület, amelynek jó része tavaly is, most is a fakadó víz által elborítva, a tulajdonosoknak egy fillért sem jövedelmez, de csak az évenkénti terhet növeli vállaikon. — Ez abnormis viszonyok és az örökös aggodalom fenyegető vesztl, türethetlenné teszik a helyzetet, kikeresítik a közvéleményt.

Multhatatlanul tenni kell tehát valamit, változtatni kell az eddigi szabályozási és védelmi rendszeren. A tiszaszabályozási t. mérnöki karnak áll kötelességében számbavenni a közvéleményt s a közvélemény által követelt rendszerjavítás módozatait, mikéntjét. Föl kell adnia eddigi azon merev ragaszkodását, melylyel a szabályozási rendszer alapjához és kivételéhez mostanig viseltetett. Sapientis est consilium mutore in melius!

TÁRCSA.

Hogy szeret az angol?

Dolsey Tamás úr idestova 40 éves volt, és el merle magáról mondani, hogy nem tudja mi a szerelem. London első rangú szépségei hasztalan erőködték meghódításán; napról napra szilárdabb gyökeret vert hidegsége. Egyszer falura ment, hol idejét rendszerint vadászattal töltötte el. A véletlen (egy költő azt mondaná Amor) egy tanyára vitte, mely mesziről mutatva tisztaságával, minő emberek laknak benne. Belép Dolsey, meglátja a házi kisasszonyt, és belé szeret. . .

Napok mulnak és a 40 éves szerető valamást tesz. — Azon szerény de szilárd feleletet nyeri, hogy ne reméljen egy percig se; holott pedig még házasságot is ígér! — A mámbhoz fordul tehát, de ez leányával nem fog ellenkezni soha.

Sir Thomas nem az az ember volt, a ki meghátrál. Megmarad esdeklésinél, könyeket

hullat, kérdi, mi lehet az ok, a miért visszautasítják.

— Már mondtam; — felel az ifju nő — sőt megvallom, önnek előnye volt nálam, de nekem soha nem szabad férjhez mennem.

— Nem szabad? — Pedig mистresz azt mondta nekem, hogy saját tetszésére van bízva.

— Anyám? — és nem mondta meg önnek... az okot... elég az uram, hogy én örökké leány fogok maradni.

— Talán szegénysége... ej, ej! kisasszony, hát nem élhetnének el az enyimből ketten?

Nem ért semmit, a kisasszony hajthatlan marad.

A fiatal ember majd széjeltörte a fejét tanakodásában. — Mi lehet az oka? — És maga az anya miért nem meri kimondani? — Bottás talán... nem, miss Lucyról ezt fel nem lehet tenni, de ha mégis? — mindegy, egy hibás lépés nem elég öt örök boldogtalanságra kárhoznatni.

Tamás úr Lucy lábaihoz borul, kéri, esedezik, hogy vallya meg a hibát... „Minő gyanú, uram? hála az égnek szerencsétlen-

ségemért csupán a sorsot válolhatom, de magának nincs okom pirulni.

Ezzel rákezdi szegény fejé.

— Hogyan, szép Lucy? kegyed sir?

Dolsey megint előkezdi esdekléseit:

— Jól van uram, megmondom tehát, bármily erőmbe kerül: egy akadály, egy legyőzhetlen akadály emelkedik köztünk... Ön egyáltalában tudni akarja, néhány év előtt... egy nagy pattanásom volt... térdemen...

— Hogyan, kisasszony, s ez az egész?

— s ezért pirul el annyira? — Pirulásomnak oka, uram, igenis alapos, mit ön is be fog vallani. De tudja meg hát... lábomat le kellett vágatni, egyik lábom fából van. — Faláb — szolt az angol — ez ugyan igaz... kissé borszantó... de nem tesz semmit kisasszony, én megmaradok előbbi kéréseim mellett: legyen kegyed nóm.

Lucy még erre is, és mindenre hajthatlan marad, mert ugy gondolkodik, hogy lehellen lenne férje szerelmét örökre birnia...

Az angol elmegy, de egy év multán ismét szerencsét próbál... ismét hasztalan... Haza megy, lefekszik és seborvost hivat.

— Isten hozta uram. Elhozta-é legjobb

szerszámait? — a legjelesbeket uram. — Mit kell vágni? — Egy kis mütét az egész, — és ballábát oda tartotta, — csak ezt kell levenni. — Ezt a lábát! — de hisz uram... e lábunk legkisebb baja sincs. — Nem azt kérdelem én. Legyen bár lábam egészséges vagy beteg, ön le fogja vágni. A seborvos örültnek gondolja és az ajtó felé ugrik. — Megálljon ön, vagy keresztül lövöm. Látja e két pisztolyt, és e száz aranyat... válasszon.

Mit tehetett az árva sebéz. Le kellett vágni az egészséges lábát.

Sir Thomas felépült, és falábával elment Lucy kisasszonyhoz.

— Nos, kedves kisasszony, még mindig a régi? Most kérem szóljon ösztintén: csak az az átkozott faláb tartóztatja. — Igen. — Ez csekélység, akkor minden jól van, most bizonyos vagyok, hogy kegyed nóm leend.

Flegmaticus oldotta le harisnyáját.

— Lucy kisasszony, nekem is van ám falábam.

— Mit látok!

— Egy gyenge bizonyoságát szerelmemnek.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Tekintetes szerkesztőség!

Becses lapjának május 3-án kelt 18-ik számában „a tiszta állása Török-Becsén” címe alatt egy közlemény van közzétve, mely az igazsággal annyira homlok egyenest ellenkezik, hogy noha polemizálásba ereszkedni nem szoktunk és nem is szeretünk, mégis kénytelenül érezzük magunkat felszólalni és a tényálladékat a maga valóságában előtüntetni.

Azon közleményben a többiek között fel van hozva, hogy május 2-án viradatra községünket annyira fenyegette a hullámzó ár, hogy a harangok fölé verése alkalmával a nép rémülve futott a veszedelem színhelyére.

Az egészről csak annyi a való, hogy azon alkalommal a majd nem orkászuru szél miatt a megye által kiküldött Issekutz megyei al-pénztárnok és szolgabíró úr rendelkezése és az előre való gondolkodásból a netalan megtörtént töltsétszákítás esetében a munkacsoport kéznél legyen, történt a harangok fölé verése, de a munkacsoport kivételével községünk lakossága egész nyugodtan pihent fekvő helyén annyival is inkább, mert tudta, hogy nem a t.-becsei községi bíró és nem a közleményben érintett odaváló több lelkes polgár vezet a franyovai védelmi munkalakat, és mert meg volt győződve, hogy saját községünk előjárósága, Sztaitz György szolgabíránk rendelkezése folytán már márczius hó eleje óta folyton dolgozat a védőtöltsétszákítás hozatalán és fenntartásán, mi is a szó teljes értelmében annyira sikerült, hogy a legkisebb aggodalomra sem volt ok.

Igaz, hogy minálunk nem szokás a kötelesség szerű munka teljesítését hirtelen a nagy dobra verni, és azáltal nagyszerűséget csinálni, minnek következtében talán egyeseknek kiütetés vagy felsőbb helyről való elismerés elérése czéloszatik, mi megteszik a magunk kötelességét mindenkor csendesen minden feltűnés nélkül és nem szorultunk saját községünk megóvása végett sem a t.-becsei bírora, sem azon lelkes polgárokra, kik közül az egész védmunkalát alatt egyet sem láttunk töltésinken.

Az igazság érdemében kérjük ezen nyilatkozatot becses lapjába felvenni.

Több franyovai lakos.

Nagy-Jécsa, május 13-án.

Tek. szerkesztő úr!

Tudva azt, hogy szívesen veszi, ha megyei iskolai állapotainkról valaki értesíti Önt; s miután csakis e becses lap útján szólhatok Ns. megyei tanfelügyelő urunkhoz, kihez leginkább vannak e sorok intézve, reményem, hogy soraimnak helyt ad becses lapjában.

Egy éve már, hogy lakója vagyok Nagy-Jécsa községnek, s ez időtől fogva folyton figyelemmel kísértem az iskolai ügyeket, de mindig csak hallgatólag; s dacára annak, hogy sok mulasztást láttam, mégis hallgattam, nehogy azt hisse, hogy ellensége vagyok a közös iskolának, ha nyilván szölok vagy irok, s magam is azt gondolom: talán javulni fog a helyzet, de biz az nem javult, hanem még rosszabbá lett, s azért tovább is hallgatom törvény és haza elleni büntetést volna és lenne; törvény ellen, mivel mint az iskolaszék törvényes (117. §.) tagja én reám is hárul az iskolák érte felelőség; és a haza ellen: mivel közömbösen nézném azt, hogy a hazának nevetlen s mindenk föltött nem magyar polgárokat növelnek.

Ezen okok indítottak arra, hogy bátorodom a megyei tanfelügyelő úr becses figyelmét a n.-jécsai iskolákra felhívni, fel pedig különösen a 3-ik osztályra, melynek vezetője Bohn Károly, s melyben 140 tanköteles gyermek van, és e 140 gyermek közül egy sem tud becsületesen olvasni. — Ezt én mondom, mint szakértő ember, s olyan, aki naponta az iskolában van; s mondom pedig ezt nyilvánosan a felelőség terhe alatt, s kész vagyok minden órában a tanfelügyelő úr s az egész község előtt bebizonyítani, hogy a nevezett osztály gyermekei egy egyszerű mondatkát sem képesek írni; s az új mértékeknek még alapfogalmaival sem bírnak szóval, a korukhoz nem illő tudatlanságban szenvednek.

E nagy mulasztást a helybeli iskolaszékek bebizonyítandó, elemmentem magam is a f. hó 12-én tartott vizsgálatra. — Itt bebizonyítottam az iskolaszékek s jelenlövőknek, hogy gyermekeik semmitsem tudnak még az anyanyelvől sem, annál kevésbé más tantárgyakból. — S ekkor Bohn Károly a legdurvább modort tanúsítá irányomban, a mennyiben tagadja jogomat a gyermekeket kérdezni, kihallgatni; s ha én egyet felhívték, ő másikat kérdezett; ha én a német nyelvből kérdeztem, ő a földrajzból; szóval, mindenképen megakart akadályozni, hogy én examinálhassak. Midőn pedig kérdém tőle: mit tanultak a gyermekek Magyarországnak történetéből? „Semmit”, felelé durván; s midőn én a törvénykönyvből megmutattam neki, hogy a hazai történet is elő van írva (55. §. f.) és a gyermekek által használt kézikönyben szépen meg is van írva röviden, nekem rohamt elnököstől együtt úgy, hogy én távozni kényszerültem. — Hát a magyar nyelvből? N.-Jécsa 1767-ben lett letelepítve, tehát több 100 esztendőjénél, és a n.-jécsai németek ma napig se tudnak 100 magyar szót, mintha nem is Magyarországon laktának, de nem is fognak tudni még 300 év múlva sem, ha ily Bohn-féle tanítókkal fognak megáldva lenni; pedig nagy magyar (?) ám ez a Bohn úr — mikor habzik a bor.

Vége, mint curiosumot megemlítem, hogy a nagy-jécsai iskolaszékek két elnök ül és elnököl. A törvényben nincs az kimondva, hogy a kinek 20 lova van az iskolaszéki elnök is egyuttal; valamint azt se láttam még soha, hogy vizsgálat alkalmával, kizárólag a tanító hívja fel, kérdezze gyermekeit — no de Nagy-Jécsának így is jó.

Midőn mindezekre bátorodom ns. megyei tanfelügyelő urunk becses figyelmét felhívni, egyszersmind tiszteletteljesen kérem, hogy ez idei körutja alkalmával N.-Jécsát is ejtse útjába, a mikor személyesen is meggyőződhetik az itt elmondottokról — s még többről is.

Ambrus József,
segédlektész.

HETI SZEMLE.

A keleti háború színhelyéről. Alig verték meg a batumi török hadak május 11-én egy jelentékeny csatában a Batum ellen nyomuló orosz hadoszlopokat s ez által megmenetltek, felszabadított Batumot hosszú időre az ostrom lehetőségétől, s már is azon csalhatatlanul igaz hírt veszszük, hogy a törökök Suchum-Kále a Kaukázus egyik legelső orosz kikötőjét kétnapi bombázás után tengerről s szárazról megrohantva, elfoglalták s az oroszokat teljesen megverve, a kikötőt domináló erődített posztókat hatalmukba kerítették. A muszka sereg teljes bomlásban megfutott. — E győzelemnek nagy jelentősége lehet. Achasia fellázadása s Suchum-Kale török kézben sikeres kezdetek tekinthető a Kaukázus fellázadására. Az achasiai nép fél millió lélekre tehető s csaknem kivétel nélkül az izlam híve. Ez erős kovásza lehet a cserkesz forradalomnak. Ha a törökök gyorsan erősítéseket képesek magokhoz vonni Suchum-Káleba s elfoglalt állásukat megtartják, innen hatalmasan szervezhetik a kaukázusi lázadást. — Ez alatt az Al-Dunán az orosz hadvezényelt roppant erőfeszítéseket tesz, meglehetősen lassan és nehézkösen, hogy kudarcot ne valljon. Jassyból május 13-ról írják, hogy a 4., 13., 14. orosz hadtestek közül, melyek legújabbán a déli hadsereghez csatoltattak, a 4. 12-én átment a Pruthon s egy hadosztálya már Jassyn át elvonult Galacz és Braila felé. — E sereg arra van hivatva, hogy a Dobrudza előtt álló 9. és 7. hadtesteket felváltsa, melyek már 14-én készültek Gyurgyevo felé indulni. De hogy a működő seregek külön tartaléka legyen, újabb hadtestek mozgósítása várható s orosz tisztek szerint június elején további 55,000 ember jön Romániába; ez új sereg már közeledik a Pruth felé. — Az orosz főhadmas Bulgária ellen Zimniczáll fog megtörténni. Naponként 8—10 vonat szállít a vidékre katonaságot, mely Stabinától megy Zimniczáig, hová 13-án már 52,000 gyalog, 7400 lovas és 12 ütög közeldött. 18-ig 90,000 ember lesz e ponton nagy tüzéséggel koncentrálv. Zimnicza Sistofoval szemben fekszik s valószínűleg itt lenne az egyik főámenet a Dunán. Brailaiban állítják össze a nagy ostromparkot. Moldvában az oroszok 24 kórházat rendeztek be, melyek főnökévé Pirogov tr. nevezetelt ki. — Amde a törökök még jó formán meg sem kezdték a muszka-verést, az orosz az Aldunán puskaport is alig szagolt, Ukrainából s Podoliából már is azt jelentik utazók, hogy az e két kormányzóságban indulásra kész orosz hadcsapatok közt a legnagyobb panique uralkodik. Egész csapatok sirva vonultak ki a menetre; mert azt hiszik, hogy vagy a törökök golyói vagy ragályos betegségek pusztítják őket el. E kesergő csapatokat a parancsnokok csak éjnek idején engedik a városokon átvonulni. A demoralisatio, a rettegés a tisztek sorában is veszélyesen elharapódzott. A Szerbiából visszatért oroszok rémes dolgokat beszéltek otthon a törökök ádáz hósiességéről; ez végtelenül lehangolja a muszka katonát. A tisztek már előre áldozathárnyoknak nézik magokat!!! — Az orosz hadseregben levő cserkeszek, mint a Reuter-iroda jelenti, szökődni kezdenek. Már eddig is igen tekintélyes szám érkezett meg közülök Karszba. Karsz és Erzerum közt, ugyan e forrás szerint, az összeköttetés helyreállított. Abdullah seik csapataival elhagyta Vant s az orosz hadsereg balszárnyát fogja megtámadni. — Az „Office Reuter” épen most jelenti: Az oroszok Ardahan ellen újabb nagy támadást intéztek, melyet a törökök visszavertek. Az összeköttetés nehéz lett, a táviradászt van rombolva.

Angliában a közvélemény gyökeres változása ment keresztül. Nemcsak a politikailag művelt körök, de a tulajdonképeni nép is kezd nyilvánosan tüntetni Oroszország ellen. Így a napokban is meeting tartott a Hydeparkban, mely alkalommal az ott egybegyűlt nagyszámú munkások nyíltan kifejezték adtak Lengyelországnak iránti rokonszenvüknek és hangosan tiltakoztak Oroszország gyalázatos politikájá ellen. — Határozatilag kimondták, hogy az orosz kormány Lengyelország gyilkosa, Közép-Ázsia mészárja és az orosz nép elnyomója, nem ismerhető el a törökországi keresztények védőjének; Oroszország czéja a területi nagyobbodás. Egy másik határozat azt kívánja, hogy a brit kormány Ausztria-Magyarországgal együttesen feleljen meg az 1856. évi hármasszóvetségi szerződésnek és így állítsa helyre az európai békét. Az angol lapok határozott, erőlyes hangon szólnak. Az „Observer” aktiót kíván, ostromozza a sok szóbeszédet, javaslattevést és Gladstone-féle vitákkal való időfecsérlést. — „Szavakat, szavakat, semmi egyebet csak szavakat hord magával a szél a brit szigetekről. — Nem ily fellépéssel szerzik és tartják meg hatal-

mukat a nagy nemzetek. Nem elvont határozatok fejtegetésével történt az, hogy őseink a mai Angliának egy világrész-örökséget hagytak hátra.”

Németország. Gróf Suvalov, Oroszországnak londoni nagykövete, meglátogatta Friedrichruhében Bismarck herceget. Azt állítják, hogy az orosz diplomata kívánatosnak jelezte Bismarck herceg előtt, miszerint az Oroszországgal barátságos viszonyt folytató hatalmak adnának választ Derby legutóbbi jegyzékére s utasítanak vissza Anglia állítását, mely szerint Oroszország nem Európa érdekében vállalkozott a háborúra. Azonban Suvalov hiába fáradozott, mert bármennyire becsüli is Bismarck Suvalov grófot, kit egy ízben „a jövő férfianak” mondott, mégis bizonyára ily feltevést egyenesen visszautasított. Politikai körökben nem csudálkoznak e felett. Németország, úgy mondják, nem azért van, hogy saját veszélyére elégtételt szerezzen Oroszországnak; ez a legjoakörb semlegesség legtagabb határain is túl menne. Válaszoljon a czár kormánya, ha neki úgy tetszik, lord Derby sürgönyére. — Azt is mondják, hogy nincs Németországnak szándékában, a st. jamesi kabinettet izolálni s a keleti szomszédnak a hön óhajtott európai mandátumot kezébe szolgáltatni. Maga a „National-Ztg.” is azt mondja, hogy a Duna közvetlen német érdekét képvisel, s ennek felismerésében gyökerezik a német kormánynak vonakodása Oroszország érdekében mint meghatalmazott eljárni. Különben a „Köln. Ztg.”-nak Párisból azt sürgönyzik, hogy Suvalov szabadság ideje határozatlan időre szól; Berlinben azt hiszik, hogy hat hét múlva visszatér londoni állomására.

Törökország. Az európai török haderőről a következő statisztikai adatokat közölhetjük: A Dunánál Widdintől Ismailiáig és Várnától Zsófiáig mintegy 160,000 ember áll (beszámítva a 3000 irreguláris cserkesz lovasságot) 53 ütöggel és 10 ezer basibozukkal, vagyis összesen 170 ezer ember 318 ágyuval. Herczegovinában és Boszniában 25 ezer ember 42 ágyuval, Albániában 20 ezer ember 48 ágyu, Epirus és Thessaliában 600 ember 6 ágyu, Krétaiban 5000 ember 6 ágyu, Bagdadban 9000 ember 18 ágyu. — Konstantinápolyban a helyföldi helyőrségekkel együtt 22 ezer ember 18 ágyu, (Anatoliában) ide számítva az irreguláris kurd lovasságot 100 ezer ember 144 ágyu. Összesen 357,000 ember és 600 ágyu. — Ezenkívül még a szükséghez képest 170,000 ember vihető harczba a tartalékból és népfelkelés útján. — A török hajóhad áll 6 fregatéból, 9 páncélos corvetteből, 9 monitorból, 15 csavargőzből és 5 ágyunaszádból a Skutári-tavon. Konstantinápoly szárazföldi erődítéséről a „Vakit” azt jelenti, hogy a Derkosz tavától a Fekete-Tenger partján) hosszú ivben Csataldzsán (a drinápolyi vasútvonalon) keresztül Bujuk-cesek-Medzsiég (a Márvány-Tengeren) hosszú sánczvonalat húznak. A munkát kizárólag a főváros lakossága végzi. Minden konstantinápolyi, 17 évet meghaladt és egészséges férfi lakos, 6 napig tartozik dolgozni, vagy 60 piastert fizetni. A rendőrminiszter már utasítást is kapott az első munkasoztály kirendelésére. — Angol lapok szerint a legutóbbi ázsiai események azt mutatják, hogy a kaukázusi hegyi lakók felkelése óriási mérvet öltött. Alig hogy Hassan pasa Sukum-Kále előtt partra szállt, máris 3000-nél több achasiai hozzá csatlakozott. Sukum-Kále bevétele után még 10,000 cserkesz ajánlotta fel szolgálatait a török hadvezérnek, úgy hogy a török tenger-nagy kénytelen hajónak egyikét Batumba küldeni fegyverekért, mert a törökök nem voltak elkészülve a benszülőttek ily tömeges csalakozására.

Franciaország. Franciaországból azon meglepő hír érkezett, hogy a francia kormány demissionált — jobban mondvá: a köztársasági elnök által a demissio benyújtására szólítottatott fel. Új miniszter hat lett: Broglie Albert herczeg, elnök és igazságügyér; Fourton Oszkár belügyminiszter; Brunet közköltésügyi miniszter; Cailloux Eugén pénzügyminiszter; de Meaux vicomte kereskedelmi miniszter; Baris Auguste közmunka miniszter. — y.

TANÜGY.

Torontálmege magy. kir. tanfelügyelősége.

J. k. sz. 619. — 1877.

Vallás- és oktatási magy. kir. miniszter úr ő nagyméltósága f. é. május 7-én 9118. sz. a. kelt magas rendelete értelmében közhírre tételik, miszerint a f. é. nyári szünet alatt népiskolai tanítók számára tornászati póttanfolyamok Budapestben, Sopronban, Nyitrán, Sátoralja-Ujhelyen, Nagyváradon és Kolozsvárt fognak tartatni.

Miről a tanterületi tanító urak oly felhívással értesítettek, hogy a kik a tornászati járattalok s valamely közelebbi tornászati póttanfolyamon részt venni akarnak, e kir. tanfelügyelőség útján azon kir. tanfelügyelőséghez forduljanak, a kinek tankerületében a tornapóttanfolyam megtartatik.

A tornapóttanfolyam megkezdésére s tartalmára, úgy a nyeredő államsegélyre nézve is az illető kir. tanfelügyelőség által fognak a kellő felvilágosítások idejkorán megadatni. A kellően felszerelt folyamodványok legkésőbb f. é. június 10-éig e kir. tanfelügyelőséghez terjesztendők be.

Nagy-Becskerek, 1877. évi május 19-én.

Torontálmege m. kir. tanfelügyelősége.

HIRHARANG.

* Közigazgatási bizottság. Megyénk közigazgatási bizottsága jövő havi rendes ülését június 11-én tartja.

* Megint panasz. Alig néhány napja, hogy örömmel irtuk meg a Tisza apadását; fájdalom, hogy most ismét annak rohamos áradását vagyunk kénytelenek tudatni. A folytonos esőzések folytán a mellékfolyók is mint a Maros, Körös, Bega, Temes, Berzava, mind kiöntéssel fenyegetnek. Alispánunk és járási szolgabíránk erőlyes intézkedése folytán minden megtétt, hogy a veszély a mennyire emberi erő engedi, elláritassék. Adna az ég, hogy úgy legyen!

* A réti földek vízben. Miután a réti földeknek többfelénél ismét vízzel van borítva, a birtokosok az illető járási szolgabíráról a vízkárt már annak idején bejelentették, de most oly helyzetbe jutottak, hogy tulajdonképen nem tudják, hogy kihez folyamodjanak a vízkár felvétele végett, mert egyiktől a másikhoz lesznek utasítva. Kérünk, e tárgyban egy kis felvilágosítást, miután ez ügyben több felől érkezett hozzánk megkeresés, s így kötelességünk az illetőket a kérdéses tárgyban értesíteni. (Mi azt hisszük, hogy ebben a járási szolgabíró úr az eljáró tisztviselő, és — ha jól mondják — a kataszteri becsülő-biztos. Szerk.)

* Tanító-egyleti nagygyűlés. A „Dél-magyarországi tanító-egylet” ez idei, vagyis XI. nagygyűlése Resicza vendégszerető falai, a dél-magyarországi érczhegység bányatelepei közepette f. évi július utolsó felében fog megtartatni. E czélból ott máris előkészületek tetetnek s a tanítótestület élén a legelőkelőbb egyéniségekből helyi bizottság alakult, mely máris megkezdte működését, hogy kedves vendégeinek az ottani tartózkodást kitéheltőleg vonzóvá, érdekes s egyszersmind kellemessé is tegye. Másrészt a tanító-egylet elnöksége is fáradszón az azon van, hogy a nagygyűlés minden tekintetben fényes sikerrel megtartathassék.

* Mezey János jeles komikus már két előadást tartott városunkban, melyek tetszésben részesültek; ma tartja utolsó előadását a sörházi csarnokban. Ajánljuk őt a t. közönség pártfogására.

* Rónay Dezső halála. Kis-Zomboról írják a „P. N.”-nak: Községünkben és vidékünkön villámgyorsasággal megdöbbentő hír terjedt el, hogy Rónay Dezső-nek e vidék legismertebb úri embere — május 11-ről 12-ére menő éjjelen pisztolylövés által öngyilkossá lett. Rónay Dezső 11-én este meg egyik kedves rokona úri lakában maradt vacsorán, kedélyesen társalgott, jó étvágygyal vacsorázott és jóval 11 óra után nyugodtan távozott, hazakeresztve komornyikja levélközölte. Ekkor reggeli öltönyt öltött, iróasztalához ült és igen biztos kezzel a következő levelet írta: „Tiz hosszú éven át éltem azon biztos tudattal, hogy 1877-dik év május hó 11-én meg kell halnom, nem tagadhatom ugyan miként kecsegtetett a remény, hogy az ki életemmel rendelkezik meg fog szanni és az utolsó napokban fel fog menteni kötelességem alól, azonban csalódtam, mert felmentés helyett emlékeztető iratot küldött. Legyen akarata szerint. A haláltól nem félek, nyugodtan halok meg, de mégis sajnálom ily ifjan itt hagyni a szép világot. Azt hiszem, sok igen sok talányt, mit életemben megfejtteni nem bírtak, most igen könnyen meg fogtok oldani. Isten veletek! Áldás, szerencse legyen veletek! Kis-Zombor, 1877. május 11-én. Rónay Dezső.” — Egy utóiratban még szép vagyónáról rendelkezett és boldogtalan édes anyjától érzékeny búcsút vesz. — A levelet lepecsételte és így czimezte: „Bármely rokonom által felbontható.” — A levélírás közben komornyikját az alsóbb lakosztályba küldötte azon utasítással, hogy reggel 6 órakor jöjjön fel hozzá. A borzasztó tettet 12 és 1 óra között követhette el. Reggel 6 órakor a komornyik belép a háló, onnan a dolgozó szobába, hol a redőnyöket felvonva borzasztó látvány tárult szeme elé. Agy egy karszékből véres fejjel ült. Egy vízzel töltött pisztollyal lőtt szájába és az irtózatos lövés egész felső arcát és fejrészét szét zúzta, lábainál meg egy töltött pisztoly és egy 8 lövetű revolver feküdt. Elképzelhető azon legkínosabb benyomás, melyet e catastropha a legszelebb körökben osztálykülönbség nélkül keltett. Rónay Dezső úr Torontál, Csanád, Csongrád és több alföldi megyék legismertebb úri alakja, minden hazafias, nemzetiesség mozgalom fáradszón áldozatkész előharczósa, igazi művelt, humánus, és a képzelhető legmesebb, leglovagiasabb jellemek egyike volt. Korával és véralkatával elentétes időnkénti zárkózottsága és komorsága magyarazatát találja a fenti levelben. Ma ment végebe a legszebb reményekre jogosított 31 éves férfi temetése itt Kis-Zomboron a legnagyobb részvét között, beláthatlan gyászos közönség által kísérvé, egész Torontál-, Csanád-, Csongrádmegegyék és távoli vidék úri közönsége, a megyék tisztikarának nagy része eljött azon férfi végtesztességére, ki becsület, hazafias, humanizmus, lovagias, nemes jellem tekintetében is példányképe volt vidékünknek, ott volt Kis-Zombor egész községe, apraja, nagya és lelekrázó zokogás között kísérték ki urukat, jeltévőjüket örök nyugalomra. A számtalan koszorúk között alig kivehető gyász-koporsó férfiak vitték egész a családi sírboltig. Rónay Dezső, e valódi magyar gentleman, jötekonyság és áldozatkészesség tekintetében is páratlan volt. Ezelőtt három évvel Kis-Zombor, e tiszta magyar község — melynek egyik földesura — leégvén, a borzasztó in-

ség, nyolc dón a községi ügyek mere jót birtokának ügyeinek even át, iskolai és viselte a ragzásának mikor Kis- és böles a községi férfit vesz vadallatás

* Az ügyben... Oszkár, hiv... jegyző, m... felügyelő... főtámadgy... mint pártb... tegegenél... Kazy Jano... Benő helyi... kihallgatás... „Naplo”-m... midő a... hat lónapi... Pal egy h... napi fogsz... dszidás f... honv-föld... nyitó iratok... áttették. A... három havi... mindnyájan

* Magyar... rént Battyán... Szentgyörgy... döllőn hossza... udvari vadás... oltharó vez... elvezet

* Egy... kir. törvény... Minda Florat... pedig het é... a következő... sége, Minda... és hogy törv... szerelgett ár... miczélből N... mentek, ki ak... vilt, és töle... is vettek, ... vissza utazt... kocsit keréke... czára ennek... szeretőjeve... Mindt annyira... bejelentette... folyamában k... ferjén kívül m... — mérgezett... fenti ítélet m...

* Nevez... folyó töltés... giben, Paracz... leben délnyuga... gyakra akad... berg mérnök... titése mellett... vizszabályozás... régészeti muze...

* Paris... kiállítás... 3 órákor, a m... tart következő... állítás magyar... szabályzat 23-... szabályok, az... rendjének és a... pitása. Az orsz... érkezett közle... rehájtó bizotts... A közönségnek... vételére vonatk... az eziránti rend... netáni indítványo...

* A három... tündén viselte... mindenütt, ugy... kal köszöntött... hűvösre változ... tósabb esővel lep... csak is a kukor... amennyiben a t... a mult pénteken... napfény áldó sug... seinkben, mint ha... járas még nem... olymértv kárt, h... időjárás mellett...

* A seik-öl... hó 29-én a seik... vetkező beszéde... „Abdul Meled... feta, vedd vanna... az igazhivők im... te bator védője... gatnak. Mitől se... tartó! Ellenségei... minket e szent va... fánk nyugszik, a... erőlködéseik dacza... lett visszavonulni... e helyen az igaz... kegyelme nem fogja... ismét egy oly vall... adott, sem rendelt... zászlót, melyet prof... ségeid porba hull...

